

Жулинський М., академік НАН України, академік-секретар Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України, директор Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України

Про підготовку «Української літературної енциклопедії» у 5 томах (Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 14 лютого 2018 року) // Вісник Національної академії наук України. – 2018. – № 4. – С. 44.

<...> Ми мусимо створити таку енциклопедію, яка давала б якомога повніше уявлення про українську літературу від давнини до сучасності, про всі періоди нашої національної історії в контексті літературного розвитку, наводила б вичерпну інформацію про письменників, які творили в різні часи. Енциклопедія також має містити велику частину теоретичного матеріалу, аналіз стилів, жанрів тощо.

Проте є ще багато не до кінця з'ясованих питань, які потребують обговорення у фаховому середовищі. Наприклад, чи включати до енциклопедії сучасних письменників, які творять сьогодні, і якщо так, то кого саме з них. Ті, хто на сьогодні в тих чи інших жанрах уже без сумнівів відбулися як письменники, на мою думку, мають увійти до цієї енциклопедії. Крім того, є письменники українського походження, які самі себе вважали українцями, але творили російською мовою і їх уже включено до скарбниці російської літератури. Взяти, наприклад, того ж Євгена Гребінку – класика української літератури. Всім добре відомі його знамениті байки, створені українською мовою, водночас понад 40 романів і повістей у нього написано російською. Попри те, що це література високого рівня, в Україні цей бік його творчості не аналізувався. Або інший приклад. До Петербурга приїжджає випускник Ніжинської гімназії вищих наук Микола Гоголь. У новому середовищі він намагається реалізувати себе як творча особистість. І йому це вдається. 27-річний Гоголь дебютував з п'єсою «Ревізор» на сцені знаменитого Александринського театру, кожному прем'єру в якому цар відвідував особисто. Очевидно, для того, щоб отримати такий шанс, потрібно було писати російською. Можна назвати ще ряд письменників – вихідців з України, твори яких відображають українську історію, тобто написані на українську тематику, але російською мовою. До якої літератури, української чи російської, їх відносити – це дуже непроста проблема, але в енциклопедії ця інформація в тому чи іншому вигляді має бути наведена.

З суто прагматичного погляду і з урахуванням того, що науку в Україні буде переведено на конкурсне фінансування, ми сподіваємося, що у проекту з видання «Української літературної енциклопедії» є всі підстави для одержання гранту, оскільки він вирішує вагомі завдання загальнодержавного значення і матиме широке практичне застосування. Ясна річ, що така енциклопедія становитиме інтерес і для університетів, і для загальноосвітніх шкіл, і для фахівців-літературознавців, і для широкого загалу.

Ми також маємо намір паралельно працювати над розробленням електронного варіанта енциклопедії, враховуючи при цьому досвід створення Шевченківської енциклопедії, Енциклопедії історії України, Енциклопедії

сучасної України і особливо уважно дивлячись на те, як зараз твориться Велика українська енциклопедія...

[Повний текст](#) (на сайті НБУВ)